

Statens vegvesen

Dimensionering av vegdrenering i fremtiden

Gordana Petkovic

**Øystein Myhre
Jan Otto Larsen
Richard Lunheim**

Statens vegvesen

Statens vegvesen

Klima
og
transport

Etatsprosjekt i Statens vegvesen 2007- 2010

Kostnadsrammen 20 mill kr.

Videreføring av en rekke aktiviteter på dette feltet og forprosjektet "Skred og klima" 2005/2006.

Oppdatere prosjektering, bygging, drift og vedlikehold i forhold til endrede klimaforhold.

Klimaendringer

- økning i nedbør, ca 10% på landsbasis
(RegClim: nord for 67° opp til 35%, 50 år)
- mildere vintre
(RegClim: nord for 67° temperaturøkning 1,2 – 5 °C)
- varme og tørre somre i sørøst,
- økende kuling og stormfrekvens

Effekten på vegnettet

- økt frekvens av **frysing og tining**
- økt fare for **flom og erosjon**, økt grunnvannstand
- økning av **vannrelaterte skredtyper** – sørpeskred, flomskred – endring av skredmønster
- behov for vurdering av **drenerings- og fundamenteringsløsninger** og dimensjonering
- økt behov for **beredskap**
- lavere fremkommelighet og regularitet
- sårbarhet – alternative vegruter

Arbeidsemner

- Litteraturstudie – definere **utgangspunktet**
- **Data** innsamling, behandling og lagring
- **Flom-** og **erosjon**ssikring
- **Skred** – snø-, jord, flomskred, steinsprang
- **Beredskap**
- Konsekvenser for **vinterdrift**
- **Bæreevne** på svake veger
- **Sårbarhet**

Skred

- **Vurdering av skredrisiko: værdata og lokale erfaringer, sannsynlighet, konsekvenser, skredrisiko, akseptkriterier**
- **Skredssikring – planer og prioriteringsmodellen**
- **Sikringstiltak: metoder for sikring, dimensjoneringsgrunnlag, nye metoder**
- **Kvikkleierskred**

Arbeidsemner

1. Litteraturstudie – definere **utgangspunktet**
2. **Data** innsamling, behandling og lagring
3. **Flom-** og **erosjon**ssikring
4. **Skred** – snø-, jord, flomskred, steinsprang
5. **Beredskap**
6. Konsekvenser for **vinterdrift**
7. **Bæreevne** på svake veger
8. **Sårbarhet**

Dimensjonering av drenering

Regelverk for
dimensjonering av nye
drenssystemer.

Håndbok 018 *Vegbygging*

Beregning/estimering av vannmengder: med utgangpunkt i
"normale" nedbørforhold, ut fra historiske/statistiske registreringer.

Erfaringsdata (innarbeides ved revisjoner): nødvendig
oppgradering, reparasjon, vedlikehold av
drenskonstruksjoner som følge av flomsituasjoner,
tilstandsdata på konstruksjoner, slitasje, lekkasje, skader

Funksjonskrav, avvanning-/drenssystem

Dreneringen skal:

- sikre **planlagt bæreevne** (fjerne vann fra vegfundament og underbygning)
- **sikre avrenning** fra kjørebane /vegskulder
- sikre mot **skader ved oversvømmelse**
- sikre mot **ras, utglidning, erosjon**

Risikonivå

- **generelle retningslinjer** for risikonivå mht. skade på infrastruktur: retningslinjer fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE, 1999)
- **innarbeidet/referert i håndbok 018**, i forhold til skade på konstruksjoner, ulempe for trafikanter, stengning av veg

Beregning av vannmengder (avrenning)

For avrenningsfelt mindre enn 2 – 5 km²

$$Q = C \cdot i \cdot A$$

Beregning av vannmengder (avrenning)

For avrenningsfelt mindre enn 2 – 5 km²

$$Q = C \cdot i \cdot A$$

avrenningsfaktor

areal

nedbørintensitet

Beregning av vannmengder (avrenning)

For avrenningsfelt mindre enn 2 – 5 km²

$$Q = C \cdot i \cdot A$$

avrenningsfaktor

areal

nedbørintensitet:

- * basert på "historiske data" som må brukes kritisk
- * nye data nødvendig! Bl.a. meteorologisk institutt.

Beregning av vannmengder (avrenning)

For avrenningsfelt mindre enn 2 – 5 km²

$$Q = C \cdot i \cdot A$$

areal

avrenningsfaktor:

kan endres med endrede klimaforhold (f.eks. frysing)

nedbørintensitet

Beregning av vannmengder (avrenning)

For avrenningsfelt mindre enn 2 – 5 km²

$$Q = C \cdot i \cdot A$$

avrenningsfaktor

areal

↑
valgt returperiode

nedbørintensitet

Nedbør/avrenning – hva gjør vi nå?

- Forprosjekt (SINTEF-rapport): mer FoU gir et **bedre dimensjoneringsgrunnlag**
- **Måling av avrenning** i et utvalg typiske scenarier istedenfor beregning på grunnlag av nedbør
- Det er behov for en nærmere vurdering av **andre viktige faktorer for drenssystem**: sikkerhetsnivå, snølagringsbehov, alternativ flomveg, drifts- og vedlikeholdsvennlighet av drenssystemene.

Oppgaver for tilpasning til endret klima

- **Drenering av vegkropp (vegfundament og undergrunn)**
  - Vurdere om klimaendringer vil påvirke **vanninnhold** og **drensførhold** for vegkroppen (vegoverbygning og underbygning), for eksempel ved øket grunnvannstand
  - Tiltak for å møte endrede forhold – **andre løsninger**, f eks mer bruk av lukket drenering, eller dypere grøfter?

Oppgaver for tilpasning til endret klima

- Drenering av kjørebane
  - Hvordan **sikre avløp fra vegbanen** under forhold med snødekke/snøkanter i mildværsperioder (tøvær, regn og snøsmelting på vegen vinterstid)

Innarbeide krav i funksjonskontrakter for vedlikehold!

Oppgaver for tilpasning til endret klima

- **Inspeksjon/rensk av kummer, sluk, rør**
  - Hvordan sikre at systemet er **åpent og funksjonsdyktig** under alle årstider, rensking og fjerning av slam, løv, kvister o.a.)
  - Stille **krav til inspeksjonsrapporter** (tilstand generelt, skader og reparasjonsbehov), registrering i databank el.l.

Innarbeide krav i funksjonskontrakter for vedlikehold!

Vedlikehold

- Store deler av vegnettet og installasjoner er av eldre årgang
- Endringer er ikke tatt nok hensyn til

... vurdering av effekten av klimaendringer forutsetter **planlagt nivå på vedlikehold**

Arbeidsemner

1. Litteraturstudie – definere **utgangspunktet**
2. **Data** innsamling, behandling og lagring
3. **Flom-** og **erosjon**ssikring
4. **Skred** – snøs-, jord, flomskred, steinsprang
5. **Beredskap**
6. Konsekvenser for **vinterdrift**
7. **Bæreevne** på svake veger
8. **Sårbarhet**

Oppgaver for prosjektet 2007-2010

- Etterspørre **kvaliteter** Etterspørre nye standarder på nedslagsfeltet, avrenn **dimensjonerende flomstyrke, vannstand etc.**

- Sikkerhetsfaktoren i forhold til presisjonsnivået

- **Dimensjonering** – ut fra endrede klimatiske premisser:

Tilstrekkelige dimensjoner på nyanlegg (drens- og rørsystemer)

Erosjonsbeskyttelse (innløp og utløpskonstruksjoner, terrenggrøfter/nedføringsrenner, skråningsbeskyttelse)

- **Utforming av tiltak som hindrer** at dreneringen tettes, inklusivt reserveløp

- **Forebyggende vedlikehold**

Åfjord, Januar 2006

